

שאלות הכנה למבחן ברמב"ן יחידה ג

קיץ תשע"ט

עיון בכתוב ובהקשרו לפני כל לימוד של פירוש הרמב"ן, הכרחי, על מנת להבין את פירושו

לאשורו

לפניך 40 שאלות על 40 דיבורים מתחילים ברמב"ן.

למדי את באורי הרמב"ן, ועני על השאלות.

במבחן תדרשי לענות על חלק משאלות אלה.

חילך לאורייתא!

ובהצלחה!

הערה: המספר בסוגריים בסוף שאלה מציין את מספר התשובות המצופות.

ויקרא

א/ט: החל מ"והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות" עד "ועל דרך האמת"

1. מה טעם הקרבנות על פי הרמב"ם?

ז/לח: "אשר צוה ד' את משה בהר סיני"

2. מה קשה לרמב"ן בפסוקנו?

מהי תשובתו על פי הדעה המתחילה ב"ויתכן"?

ח/א: "קח את אהרן"

3. על פי הרמב"ן בפסוקנו, מהו סדר האירועים הכרונולוגי מכ"ג באדר עד ראש חודש ניסן?

י/ג: "הוא אשר דיבר ד' לאמר"

4. כיצד מפרש הרמב"ן "וידום אהרון"? (2)

יא/יג: "את אלה תשקצו מן העוף"

5. מהם הסימנים שאינם מוזכרים בתורה בייחס לבהמות, ומאפיינים את הבהמות הטהורות? (2)

יג/מז: "והבגד כי יהיה בו נגע צרעת"

6. מי הצטווה בכל אחד מהציוויים הבאים?

(ויקרא י ח – יא): "יין ושכר אל תשת".

(ויקרא יא – טו): אזהרה על טומאת מקדש ושאר דיני טומאות.

(ויקרא טז): אזהרה כיצד ניתן לקרוב לפני ד' (ביוה"כ).

מדוע נכתבו בסדר הזה, על פי הדעה הראשונה ברמב"ן?

יז/יא: "כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח"

7. מהם הטעמים לאיסור אכילת דם על פי הרמב"ן? (3)

יח/ב: "ואמר בעריות דבר אל בני ישראל" (עד "ועל דעת ר"א")

8. מה הקושי אליו מתייחס הרמב"ן בדברי הכתוב בפסוקו: "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ד' אלוקיכם"?
מהן תשובותיו לקושי? (3)

יח/ו: "ואל כל שאר בשרו לא תקרבו" (עד: "דבר מקובל בזה"; ומ"והנה העריות" עד הסוף, בלי ה"סוד" באמצע).

9. מהי דעת הרמב"ן, בסוף פירוש זה, ביחס לאסורי עריות?

יח/כה: "ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה ותקיא הארץ" (עד: "ואין רשות לפרש בענין הארץ יותר מזה")

10. כיצד דורש הספרי (עקב מג) את דברי הכתוב: "ואבדתם מהרה ... ושמתם את דברי אלה על לבבכם"?
מה מסקנתו של הרמב"ן מדברי הספרי הללו?

יח/ כט: "ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם"

11. "כי כל היעודים בתורה בהבטחות או בהתראות כולם מופתים מן הניסים הנסתרים",
הסבירי,
הדגימי בעזרת התראת הכרת.

יט/ב: "קדושים תהיו"

12. כיצד מפרש זאת רש"י?
מה ההבדל בין פירוש רש"י לבין הפירוש ב'תורת כהנים'?
כיצד מפרש הרמב"ן את ה'תורת כהנים'?

יט/ז: "לא תשנא את אחיך בלבבך"

13. כיצד מתפרשים פסוקים יז – יח בפרקנו, על פי "והנכון בעיני?"

יט/יט: "את חקותי תשמורו"

14. הרמב"ן מזכיר אסורים נוספים שטעמם שווה לאיסור כלאי בהמה (3)
מהם?

כג/ ז: "כל מלאכת עבודה"

15. כיצד מפרש הרמב"ן בתחילת פירושו: 'מלאכת עבודה'?
מהי הקושיה על דבריו מה'ברייתא השנויה בספרי'?
כיצד מיישב אותה הרמב"ן?

כו/ו: "והשבתי חיה רעה מן הארץ"

16. מהי מחלוקת ר' יהודה ור' שמעון בביאור כתוב זה?

כו/יא: "ונתתי משכני בתוכם" (מ"והנה הברכות האלה כפי פשוטן")

17. הסבירי על פי הרמב"ן את דברי חז"ל הבאים:

(ברכות ט א): "שאיך דרכם של בני אדם ברפואות אלא שנהגו".

(בבא קמא פה א) "ורפא ירפא": "מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות".

כו/טז: "אף אני אעשה זאת לכם"

18. "ושממו עליה אויביכם" היא בשורה טובה"

מהי הבשורה?

במדבר

א/ג: "תפקדו אותם"

19. מדוע קצף ד' על שמנה דוד את ישראל? (3)

ה/יח: "וביד הכהן יהיו מי המרים הממררים"

20. "והנכון בעיני כפשוטו"

על פי דעה זו:

מדוע נקראו מי הסוטה "מי המרים"?

ומדוע נקראו "הממררים"?

ה/כ: "וטעם ואת כי שטית"

21. מהו הקושי העקרי בפסוקים יט – כ, אליו מתייחס הרמב"ן בפירושו הראשון?

כיצד הוא מיישב את הקושי?

ח/ב: "בהעלותך"

22. כיצד מסביר הרמב"ן את "ההגדה הזו" של סמיכות פרשיות הנזכרת ברש"י בפסוקנו?

יג/ב: "שלח לך אנשים"

23. מה ההבדל בין המסופר על היוזמה לשלוח מרגלים בפסוקנו, לבין המסופר בדברים א כב?

וכיצד מיישב זאת הרמב"ן?

טז/כא: "הבדלו מתוך העדה"

24. (שמואל ב כד א): "ויוסף אף ד' לחרות בישראל ויסת את דוד בהם"

מדוע חורה אף ד' בישראל, על פי הרמב"ן "בדרך הסברא"? פרטי.

התייחסי גם לשאלה האם היה מצב שיבנה המקדש בימי דוד או אף לפני זמנו.

כ/א: מ "החטא במשה ואהרן"

25. כיצד מסביר רש"י את חטא משה ואהרן במי מריבה?

מה מקשה הרמב"ן על דברי האגדה האלה? (3)

כא/ט: "ויעש משה נחש נחושת"

26. "מדרכי התורה שכל מעשיה נס בתוך נס".

לאיזה "נס בתוך נס" התכוון הרמב"ן בפרוש זה?

מהן ההוכחות שמביא הרמב"ן לדבריו אלו? (2)

דברים

ד/ב: "לא תוסיפו"

27. "ולפי דעתי"

מה עוד כלול באיסור "לא תוסיפו"?

איזה קושי מתעורר מכך על מצוות 'קריאת מגילה'?

ד/ט: "רק השמר לדך"

28. פתחי את הפסוק בהקשרו והשיבי:

כיצד מפרש הרמב"ן את פסוקנו?

לאיזה פסוקים אחרים הוא מקשרו?

ו/יח: "ועשית הישר והטוב בעיני ד'"

29. פתחי את פסוקנו בתורה

מה פירוש פסוק זה "על דרך הפשט"?

ו/כ: "וטעם כי ישאלך בנד מחר לאמור מה העדות"

30. מה פירוש "משפטים" בפסוקנו על פי הרמב"ן?

מדוע הוא אינו מפרש כאן ש"משפטים" הם "משפטי ישוב המדינות"?

ז/יא: "ימין ושמאל"

31. מה הצורך במצוות "לא תסור ... ימין ושמאל", על פי הרמב"ן?

ז/טז: "וטעם וד' אמר לכם"

(פתחי וקראי את הפסוק כולו בהקשרו)

32. מה קשה בפסוק?

כיצד מיישב הרמב"ן קושי זה? (2)

יח/יג: "וטעם תמים תהיה עם ד' אלוקיך"

(פתחי וקראי את הפסוק כולו בהקשרו)

33. כיצד מפרש אונקלוס את פסוקנו?

מה יחסו של הרמב"ן לפירושו? – הסביר.

כ/י: "כי תקרב אל עיר להלחם עליה וגו'"

34. "ונראה שיש הפרש עוד בשאלת השלום"

מהו ההפרש?

מדוע לא הזכירו הכתוב במפורש?

כיצד, לדעת הרמב"ן, עשו זאת בפועל, בעיר שהשלימה? (2)

כ/יא: "למס ועבדוך" מ"ודע כי ענין אנשי גבעון"

35. מדוע אנשי גבעון באים בערמה אם אפשר להשלים בפשטות? (3)

כב/ו: "כי יקרא קן ציפור"

36. מה קשה, לשיטת הרמב"ן, במאמר חז"ל בבראשית רבה: "וכי מה איכפת לו לקדוש ברוך הוא

בין שוחט מן הצואר לשוחט מן העורף, הא לא ניתנו מצות אלא לצרף בהם את הבריות".

כיצד מיישב הרמב"ן מאמר חז"ל זה?

איזו תוספת יש במדרש ילמדנו המחזקת את ביאור הרמב"ן?

כד/ט: "זכור את אשר עשה ד' אלוקיך למרים"

37. הספרא מתייחס ל4 זכירות. מה המשותף לכל הזכירות הללו לדבריו?

מה מסקנת הרמב"ן מהספרא לגבי הציווי בפסוקנו?

כח /מב: "הצלצל"

38. הרמב"ן מבחין בפירושו בין אזהרה לבין רמז שעתיד לבוא.

הדגימי מדבריו אזהרה שלא התממשה,

רמז שהתממש.

לו: "ומל ד' אלוקיך את לבבך"

39. מהי "מילת הלב" על פי הפירוש הראשון של הרמב"ן לפסוקנו?

ומהי "מילת הלב" על פי "הנראה מן הכתובים"?

לב/מ: "כי אשא אל שמים ידי"

40. (שם מג): "הרנינו גויים עמו ... וכיפר אדמתו עמו"

לאיזו תקופה מתייחסת הבטחה זו?

כיצד מוכיח זאת הרמב"ן?

